

חולין דף ג"ו

משנה

ואלו טרפות בעוף: נקובת הוושט, ופסוקת הגרגרת. הכתה³⁸² חולדה על ראשה, מקום שעושה אותה טרפה. ניקב הקורקבן, ניקבו הדקין³⁸³. נפלה לאור ונחמרו ונתכווצו בני מעיה ששנינו מראיהם, אם ירוקים פסולים, אם אדומים כשרים.

דרסה אדם ברגליו או הכה בה בכותל, או שריצצתה בהמה ומפרכסת ושהתה מעת לעת ושחטה, כשרה.

גמרא

בדיקה בספק נשכה חולדה בראשה אמרו רב ושמואל ולוי, עוף שנשכתו חולדה בראשו, בודק על ידי שדוחק אצבעו כלפי חיך העוף, והמוח נדחק למעלה. אם מבצבץ ועולה דרך נקב המכה, טרפה. ואם לא, כשרה. שואלת הגמרא, מובן שהבדיקה מועילה לפי מי שסובר עד שניקב קרום עליון ותחתון. אלא לסובר 'ניקב עליון אף על גב שלא ניקב תחתון', מדוע מכשירים כשלא בעבץ מלמעלה, הרי יתכן שרק העליון ניקב ולא התחתון? עונה הגמרא, אם העליון ניקב, התחתון שהוא רך, היה מבצבץ מלמעלה.

בדיקת נקב בראש עוף ביד או במחט אמר זעירי, אין בדיקה לנשיכת חולדה, מפני ששיניה דקות. שואלת הגמרא, אפילו אם כן, היה למוח לבצבץ מעט? אמר רב אושעיא, מפני ששיניה דקות ועקומות ונוקב באלכסון, וכשהמוח נדחף למעלה העצם סותמו. וכשעלה מבבל לנהרדעא שלח להם: 'דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי. ברם כך אמרו משמו של רבי שמעון בן לקיש, בודקין לחולדה ביד אבל לא במסמר. ורבי יוחנן אמר, אף במסמר בודקים. ונחלקו במחולקת רבי יהודה ורבי נחמיה, שאחד ביד, שאמר אם יבדקו במחט יכול להיות שמחמת חוד המטח יהיה נקב ועל ידי כך מכלה ממונן

382 נשכתה בשיניה, דאילו ביד א' לעיל (נג.): יש דרוסה לחולדה בעופות, וטרפה כל כנגד החלל. רש"י.

383 אע"ג שכל טריפות של בהמה כנגדן בעוף, אלו דווקא נשנו לחדש בהם דבר. עי' ברש"י.

של ישראל. ואחד בדק במחט, שבבדיקה ביד יתכן שיאכיל את ישראל
 נבילות. שואלת הגמרא, והרי אנה נבילה כיון שנשחטה? אלא הכוונה
 שמאכיל 'טרפות', שמא אף שניקב קרום של מוח, מתוך ששיניה דקות
 ועקומות אינו מבצבץ.

עוף של מים קרומו רך

ומבררת הגמרא, שיש ראייה שרבי יהודה
 הוא זה שבדק ביד. ששנינו בברייתא, רבי
 שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה, בודקין לחולדה ביד אבל לא
 במסמר, נשבר העצם, אף על פי שלא ניקב קרום של מוח'. שואלת
 הגמרא, ואם ניתן להביא ראייה מברייתא זו, והרי יש בה סתירה. שאם
 'בודקים לחולדה ביד אבל לא במסמר' משמע שהבדיקה מועילה, ומיד
 שנינו 'נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח' הרי שהבדיקה
 לא מועילה? עונה הגמרא, הסיפא מדברת בעוף של מים, הואיל וקרומו
 רך, לכך כשנשבר העצם הקרום לא קיים.

אמר רב נחמן לרב ענן, האם לשיטתך שמואל בדיק ביד, ואף הונא
 חברנו אמר לי שראה שרב בדק ביד, וקשה לי שכן שנה לוי, טרפות
 שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף. יתר עליהן עוף, נשבר העצם אף על
 פי שלא ניקב קרום של מוח? אמר לו, שם מדובר בעוף של מים שקרומו
 רך.

מביאה הגמרא מעשה בתרנגולת של בית רב חנא, ושלוהו לרב מתנא
 ונמצא שנשבר העצם ולא ניקב קרום של מוח, והכשירה. אמר לו, והרי
 שנה לוי, טרפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף. יתר עליהן עוף,
 נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח? אמר לו, שם מדובר
 בעוף של מים שקרומו רך.

רב שיזבי בדק אם ניקה הגלגולת כנגד השמש אם יראה נקב שהאור יפה
 לבדיקה. רב יימר בדק על ידי שמוציא כל המוח מן הקרום דרך פיה,
 וממלא הקרום מים ורואה אם יוצאים מים³⁸⁴. רב אחא בר יעקב בדק
 במסמר על ידי שמוליכו מלמעלה לראות אם יחגור בקרום.

אמר רב שיזבי, אווזים שלנו הואיל והם תמיד במים, נחשבים כעוף של

384 ל"א: מכניס בנקב העצם מים, וחוזר ומוציאו, ורואה: אם נתלבנו – בידוע שנתערב המוח בהם. רש"י.

אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בן יהושע, מה ששנינו במשנה שעוף שנפל לאור ונשתנה צבע מעיים לירוק טרף, זה במשהו כשיעור נקב.

שאל רב יוסף בנו של רבי יהושע בן לוי מרבי נשתנו מראה המעיים לירוק
יהושע בן לוי, מה הדים אם הוריק כבד כנגד בני מעיים? אמר לו, טרפה. שאלו והרי אפילו אם ניטל הכבד כשר? אמר רבא, כיון שהוריקה כבד כנגד בני מעיים, בידוע שנפלה לאור ונחמרו בני מעיים וטרפה. רבי יהושע בן לוי היה תרנגולת ובני המעיים היו ירוקים ושלח לרבי אלעזר הקפר בריבי, והכשירה. שאלו הרי שנינו שמראה ירוק פוסל? אמר לו שלא אמרו 'ירוקין פסולין' אלא בקורקבן, בלב ובכבד. ומביאה הגמרא שכן שנינו בברייתא, באלו בני מעיים אמרו? בקורקבן בלב ובכבד.

רבי יצחק בר יוסף היה לו שאלה בתרנגולת אדומים כשרים בלב כבד וקורקבן
ושלחה לרבי אבהו. ואמר לו, הדקין בצבע אדום והטריף משום שצבעם הרגל ירוק. שאלו והרי שנינו 'אדומין כשרים'? אמר לו, אלו שאדומין בדרך כלל והם לב וקורקבן אם הוריקו נפסלין. ואלו שבדרך כלל ירוקים ונהיו אדומים נפסלים. לא אמרו 'אדומין כשרים' אלא בלב בקורקבן ובכבד שדרכם להיות אדומים.

אמר רב שמואל בר חייא אמר רבי מני, אדומין שהוריקו, ושלקם וחזרו והאדימו, אין מחזיקים בטריפות אלא אם נתגלה לאחר הבישול
כשרים, מפני שהיה בהם פיח ועל ידי הבישול נתנקו וחזרו לצבעם. אמר רב נחמן בר יצחק, אף אנו נאמר שאדומין שלא הוריקו והוריקו אחרי ששלקם טרפה. שכעת נתגלה שנחמרו באש. אמר רב אשי, כיון שכך, לא יאכל אדם עוף שנפל לאש אא אם ישלוו כדי שיבדוק כיצד ייראו מעיו לאחר הבישול. אולם דוחה הגמרא שאין לעשות כן, שבמקום שלא ניכר בהם ריעותא לא מטרפים אלא אם כן בישלו ונראו ירוקים.

למדנו במשנה שאם דרסה וטרפה בכותל טרפה. אמר רבי אלעזר בן אנטיגנוס משום רבי אלעזר ברבי ינאי, אחת זו ואחת זו אף על פי ששהתה מעת לעת, צריכה בדיקה שמא נשברה השדרה ונפסק החוט.

ואלו כשרות בעוף: ניקבה הגרגרת או שנסדקה, הכתה חולדה על ראשה מקום שאינו עושה אותה טרפה. ניקב הזפק. רבי אומר, אפילו ניטל. יצאו בני מעיה ולא ניקבו. נשתברו גפיה שהם עצמות הכנפים. נשתברו רגליה. נמרטו כנפיה כלומר הנוצות הגדולות שעל כל גופה. רבי יהודה אומר, אם נטלה הנוצה פסולה.

גמרא

תנו רבנן, מעשה ברבי סימאי ורבי צדוק שהלכו לעבר שנה בלוד, ובשבת עצרו באונן, והורו בטרפחת כרבי בזפק. הסתפקו חכמי הישיבה, האם הורו בטרפחת לאיסור, וכרבי בזפק להתר. או שהורו בטרפחת להתיר כרבי בזפק, אבל לא סברו כרבי לגבי זפק? תיקו.

אמר רבה, ויש אומרים רבי יהושע בן לוי, גגו של זפק נידון כוושט בנקב משהו. והיכן? אמר רב ביבי בר אבבי, ממקום שמתחיל להימשך לצד הוושט להיות מיצר והולך עם הוושט.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק, מה ששנינו שאם יצאו מעיה כשרה, זה כשלא נהפכו

נהכפו מעיים לעמלה ללחטה ולהיפך טרפה

עליונים לתחתונים ולהיפך. אבל היפך בהן טרפה, שנאמר: "הוא עשך ויכוננך", מלמד שברא הקב"ה כונניות באדם, שמקומם קבוע, שאם נהפך אחת מהן אינו יכול לחיות. מביאה הגמרא ששנינו בבבלי, היה רבי מאיר אומר, למדים מהכתוב: "הוא עשך ויכוננך", שכנסת ישראל דומה לכרך שהכל בו. ממנו כהניו, ממנו נביאיו, ממנו שריו, ממנו מלכיו, שנאמר: "ממנו פנה ממנו יתד".

מביאה הגמרא מעשה בגוי שראה אדם שנפל מהגג לארץ, ונפקעה בטנו ויצאו מעיו. הביאו את בנו והגוי עשה אחיזת עיניים כאילו שחט את בנו שהנופל יתאנח וימשך מעיו אליו, שלא רצה לגעת בעצמו שאז יכול להפוך הסדר. ואכן נאנח וחזרו מעיו למקומם ותפר הקרע.